

PRILOGA 1: POIZVEDBE ZAGOVORNIKA O POLOŽAJU TRANSSPOLNIH LJUDI V MEDICINSKIH IN UPRAVNIH POSTOPKIH - VPRAŠANJA

1 Poizvedbe glede postopkov potrditve spolne identitete

Vprašanja o postopkih potrditve spolne identitete je Zagovornik poslal (po abecednem vrstnem redu):

- Interdisciplinarnemu konziliju za potrditev spolne identitete pri Univerzitetni psihiatrični kliniki v Ljubljani,
- Komisiji RS za medicinsko etiko¹,
- Ministrstvu za zdravje,
- Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje.
- Zastopnikom pacientovih pravic,
- Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije in

Vprašanja o **postopkih potrditve spolne identitete** je Zagovornik poslal tudi 17 klinikam oz. kliničnim oddelkom:

- v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana:
 - Dermatovenerološki kliniki,
 - Kliničnemu oddelku za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni,
 - dvema oddelkoma Ginekološke klinike: Kliničnemu oddelku za ginekologijo, Kliničnemu oddelku za reprodukcijo,
 - trem oddelkom Kirurške klinike: Kliničnemu oddelku za plastično, rekonstrukcijsko, estetsko kirurgijo in opeklino, Kliničnemu oddelku za urologijo, Kliničnemu oddelku za maksilofacialno in oralno kirurgijo;
 - Kliniki za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo,
 - Pediatrični kliniki;
- v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Maribor:
 - dvema oddelkoma Klinike za ginekologijo in perinatologijo: Oddelku za splošno ginekologijo in ginekološko urologijo, Oddelku za reproduktivno medicino in ginekološko endokrinologijo,
 - dvema oddelkoma Klinike za kirurgijo: Oddelku za plastično in rekonstruktivno kirurgijo in Oddelku za urologijo,
 - Kliniki za otorinolaringologijo, cervikalno in maksilofacialno kirurgijo,
 - Kliniki za pediatrijo,
 - Oddelku za endokrinologijo in diabetologijo Klinike za interno medicino,
 - Oddelku za psihiatrijo.

¹ Komisija RS za medicinsko etiko je posvetovalno telo ministra, pristojnega za zdravje. Več informacij na: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/komisija-rs-za-medicinsko-etiko/>

1.1 Vsebina poizvedb

Zagovornik je deležnikom v postopkih potrditve spolne identitete zastavil naslednja vprašanja:

Interdisciplinarnemu konziliju za potrditev spolne identitete

- Kakšna je sestava Interdisciplinarnega konzilija (v nadaljevanju: konzilij) za potrditev spolne identitete in kakšna je pravna podlaga za njegovo delovanje?
- Kakšen je postopek oz. protokol potrditve spolne identitete po fazah in kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za pričetek posameznih faz? Kateri dejavniki lahko preprečijo napredovanje v naslednjo fazo? Kako je voden postopek potrditve spolne identitete mladoletnih oseb? Katerim strokovnim smernicam in standardom pri tem sledi interdisciplinarni konzilij?
- Ali je konzilij vključen v napotovanje oseb v postopku potrditve spolne identitete na obravnave oz. na posege v tujino (npr. v primeru nerazumno dolgih čakalnih dob ali dolgotrajne odsotnosti specialista v Sloveniji)?
- Kako je zagotovljeno nemoteno delovanje konzilija v primeru daljše odsotnosti njegovih članov pri obravnavi novih in obstoječih pacientov?
- Kako so osebam v postopku potrditve spolne identitete zagotovljene pravice do obveščeniosti in sodelovanja ter samostojnega odločanja o zdravljenju? Kdo in kako obvešča paciente? So javnosti na voljo informativni materiali? Prosimo za primere.
- Kako sta v skladu z Zakonom o pacientovih pravicah osebam v postopku potrditve spolne identitete zagotovljeni pravici do pritožbe in drugega mnenja? Prosimo za opis postopkov. Koliko pritožb pacientov v zvezi z medicinskimi posegi potrditve spolne identitete ste obravnavali od leta 2011 (po letih) in na kaj so se nanašale?
- Ali je konzilij vključen v odločanje o napotitvah posameznikov – upravičencev do medicinskih posegov za potrditev spolne identitete, kritih iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, na zdravljenja v tujini (po 44.b členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju)? Ali konzilij priznava zdravstvene listine, izdane pri specialistih v tujini, za osebe v postopku potrditve spolne identitete, ki so se odločile za samoplačniške posege?
- Kako sta urejena odvzem in hramba dednega materiala za osebe v postopku potrditve spolne identitete, če to potrebujejo, npr. zaradi tveganja za trajno izgubo plodnosti?
- Kdaj pristojna ustanova oziroma zdravnik izda potrdilo, iz katerega je razvidno, da je oseba spremenila spol²? Kakšni so pogoji za pridobitev tega potrdila in katere informacije potrdilo vsebuje? Kakšen je pritožbeni postopek v zvezi s tem? Ali je Ministrstvo za notranje zadeve izdalo navodilo o tem, kaj naj vsebuje omenjeno potrdilo? Koliko pacientov je konzilij obravnaval od vključno leta 2011 v zvezi s potrditvijo spolne identitete (po letih)?
- Nacionalni inštitut za javno zdravje je decembra lani na svoji spletni strani objavil slovenski prevod avstralske modifikacije mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene - verzija 6 (MKB-10-AM, verzija 6)³. Ali je konzilij seznanjen z razlogi, zakaj NIJZ še ni objavil najnovejše mednarodne klasifikacije bolezni (MKB-11)? Če ga je že zavzelo, kakšno je stališče konzilija do tega vprašanja?

² 37. člen Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 40/05, 69/09, 77/16 in 102/20). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV5572>

³ Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/podatki/mkb-10-am-verzija-6>

Komisiji RS za medicinsko etiko

- Kako so se na Stališče Komisije Republike Slovenije za medicinsko etiko (v nadaljevanju: KME) o spolni disforiji (z dne 19. 6. 2019) ter na Stališče KME o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvrševanju Zakona o matičnem registru (z dne 21. 5. 2020) odzvali različni deležniki, ki se srečujejo s tem vprašanjem (npr. Interdisciplinarni konzilij za potrditev spolne identitete, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, nevladne organizacije)?
- Svetovna zdravstvena organizacija je maja 2019 sprejela reformo Mednarodne klasifikacije bolezni (MKB-11), ki je transspolnost odstranila s seznama duševnih bolezni. Nacionalni inštitut za javno zdravje je decembra lani na svoji spletni strani objavil slovenski prevod avstralske modifikacije mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene - verzijo 6 (MKB-10-AM, verzija 6). Ali je KME seznanjena z razlogi, zakaj NIJZ še ni objavil najnovejše mednarodne klasifikacije bolezni (MKB-11)? Če ga je že zavzela, kakšno je stališče KME do tega vprašanja?

Ministrstvu za zdravje

- Ali je ministrstvo doslej izdalo podzakonske akte, navodila, protokole ali druge podobne akte v zvezi s postopki potrditve spolne identitete, namenjene javnim zdravstvenim zavodom oziroma drugim deležnikom na področju javnega zdravstva? Če da, prosimo za posredovanje teh dokumentov.
- Kako se je Ministrstvo za zdravje odzvalo na Stališče Komisije Republike Slovenije za medicinsko etiko (v nadaljevanju KME) o spolni disforiji (z dne 19. 6. 2019)⁴ ter Stališče KME o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvrševanju Zakona o matičnem registru (z dne 21. 5. 2020)⁵? Ali je ministrstvo ustanovilo strokovni kolegij/konzilij za obravnavo spolnih disforij na nivoju Ministrstva za zdravje, kot je v svojem stališču predlagala KME? Če da, kdaj je bil ustanovljen, kakšne so njegove pristojnosti in katere aktivnosti je doslej izvedel?
- Ali je ministrstvo vprašanje potrditve spolne identitete transspolnih ljudi doslej kakorkoli posebej proučilo oz. ali razpolaga z analizami in raziskavami v zvezi s položajem in varstvom pravic transspolnih ljudi na področju zdravstvenega varstva? Če da, prosimo za posredovanje teh gradiv.
- Kako ministrstvo ocenjuje položaj transspolnih ljudi glede na trenutne postopke potrditve spolne identitete? Ali v zvezi s tem ministrstvo načrtuje kakšne spremembe (bodisi na normativni bodisi na izvedbeni ravni)?
- Ali je ministrstvo v zvezi s položajem transspolnih ljudi v okviru postopkov potrditve spolne identitete prejelo konkretne pobude ali pritožbe in kako jih je obravnavalo?

Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje

- Nacionalni inštitut za javno zdravje je decembra lani na svoji spletni strani objavil slovenski prevod avstralske modifikacije mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene - verzijo 6 (MKB-10-AM, verzija 6). Zakaj še ni objavljena najnovejša klasifikacija (MKB-11), kdaj jo NIJZ namerava objaviti in katere aktivnosti v zvezi s tem so že stekle? Na kakšni podlagi NIJZ objavlja mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene?
- Kolikšne so povprečne čakalne dobe za pričetek postopkov potrditve spolne identitete oz. za posamezne medicinske posege (psihiatrična obravnava, hormonska terapija, operativni posegi)?

⁴ Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/KME/Uradna-stalisca/Stalisce-KME-o-spolni-disforiji.pdf>

⁵ Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/KME/Uradna-stalisca/Stalisce-KME-o-spremembah-in-dopolnitvah-Pravilnika-o-izvrsevanju-Zakona-o-maticnem-registru.pdf>

Zastopnikom pacientovih pravic⁶

- V koliko primerih ste pacientom svetovali, jih informirali ali zastopali v zvezi s postopki za potrditev spolne identitete od sprejetja Zakona o pacientovih pravicah do danes (ZPacP) (po letih)? V koliko primerih je šlo za mladoletne osebe?
- V zvezi s čim so se v teh primerih pacienti obrnili na vas, posebej mladoletne osebe?
- Kako so se zaključili primeri, ki ste jih obravnavali? Prosimo za kratek opis.
- Kako se v praksi, po vaših informacijah, uresničuje pravica do drugega mnenja (v skladu s 5. in 40. členom ZPacP) osebam, ki jim je bil odobren posegi za potrditev spolne identitete?
- Kako se v praksi, po vaši oceni, v primerih potrditve spolne identitete uresničuje pravica pacientov do pritožbe (po ZPacP)?
- S koliko pritožbenimi postopki so vas izvajalci zdravstvenih storitev seznanili od sprejetja ZPacP (po letih), skladno z njegovim 63. členom⁷? Na kaj konkretno so se pritožbe nanašale? Kako so se zaključili primeri? Kako ocenjujete potek obravnave oseb, ki so jim bili odobreni posegi za potrditev spolne identitete v praksi? Kje vidite morebitne težave z vidika prepovedi diskriminacije ali drugih pravic po ZPacP in kakšne izboljšave bi predlagali?

Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije

- Koliko primerov vlog za medicinske posege za potrditev spolne identitete je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZS) obravnaval in koliko jih je odobril od leta 2011 dalje (po letih)?
- V koliko primerih so posamezniki – upravičenci do medicinskih posegov za potrditev spolne identitete, kritih iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, izkoristili pravico do zdravljenja v tujini (po 44.b členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju) in koliko takih vlog je ZZS zavrnil od leta 2011 dalje (po letih)?
- Kateri medicinski in drugi postopki za potrditev spolne identitete se krijejo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in na kateri pravni podlagi?
- Kako se odloča, katere medicinske in druge postopke oseba v postopku potrditve spolne identitete potrebuje in se stroški zanje krijejo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja?
- Ali je za zagotavljanje kritja stroškov potrditve spolne identitete iz obveznega zdravstvenega zavarovanja nujna diagnoza transseksualizma?

Klinikam Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (UKCLJ) in Univerzitetnega kliničnega centra Maribor (UKCMB)

- Pri koliko pacientih ste izvedli medicinske posege⁸, potrebne za potrditev spolne identitete, od leta 2011 dalje (po letih)? Kako so osebam pri odločanju o medicinskih posegih potrditve spolne identitete zagotovljene pravice do obveščeniosti in sodelovanja ter samostojnega odločanja o zdravljenju? Kdo in kako obvešča paciente? So njim oziroma javnosti na voljo informativni materiali? Če da, prosimo za primere.
- Kako sta v skladu z Zakonom o pacientovih pravicah osebam v postopku potrditve spolne identitete v vaši ustanovi zagotovljeni pravici do pritožbe in drugega mnenja? Prosimo za podrobnejšo razlago.
- Koliko pritožb pacientov v zvezi z medicinskimi posegi potrditve spolne identitete ste obravnavali od leta 2011 (po letih) in na kaj so se nanašale?
- Ali oziroma kako je vaša ustanova vključena v odločanje o napotitvah posameznikov – upravičencev do medicinskih posegov za potrditev spolne identitete, kritih iz obveznega

⁶ Zastopniki pravic pacientov delujejo na podlagi Zakona o pacientovih pravicah, v okviru Nacionalnega inštituta za javno zdravje in so razporejeni po državi po regionalnem načelu. Več informacij: <https://www.nijz.si/sl/zastopniki-pacientovih-pravic#koper>
⁷ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4281>

⁸ Medicinski poseg je v skladu z 2. členom Zakona o pravicah pacientov (Uradni list RS, št. 15/08, 55/17 in 177/20) »vsako ravnanje, ki ima preventivni, diagnostični, terapevtski ali rehabilitacijski namen in ki ga opravi zdravnik, drug zdravstveni delavec ali zdravstveni sodelavec«. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4281>

zdravstvenega zavarovanja, na zdravljenja v tujini (po 44.b členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju)?

Pediatrični kliniki UKCLJ in Kliniki za pediatrijo UKCMB

- Pri koliko mladoletnih pacientih ste izvedli medicinske posege, potrebne za potrditev spolne identitete, od leta 2011 dalje (po letih)?
- Kako so mladoletnim osebam pri odločanju o medicinskih posegih potrditve spolne identitete zagotovljene pravice do obveščeniosti in sodelovanja ter samostojnega odločanja o zdravljenju? Kdo in kako obvešča take paciente? So njim oziroma javnosti na voljo informativni materiali? Če da, prosimo za primere.
- Kako vaša ustanova ravna v primerih, če želijo izvedbo medicinskih posegov za potrditev spolne identitete mladoletne osebe, ki za to nimajo soglasja staršev oziroma skrbnikov?
- Kako sta v skladu z Zakonom o pacientovih pravicah mladoletnim osebam v postopku potrditve spolne identitete v vaši ustanovi zagotovljeni pravici do pritožbe in drugega mnenja? Prosimo za podrobnejšo razlago.
- Koliko pritožb mladoletnih pacientov v zvezi z medicinskimi posegi potrditve spolne identitete ste obravnavali od leta 2011 (po letih) in na kaj so se nanašale?
- Ali oziroma kako je vaša ustanova vključena v odločanje o napotitvah mladoletnih posameznikov – upravičencev do medicinskih posegov za potrditev spolne identitete, kritih iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, na zdravljenja v tujini (po 44.b členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju)?

Oddelku za psihiatrijo UKCMB

- Pri koliko pacientih ste izvajali medicinske posege, potrebne za potrditev spolne identitete (spremembe spola), v zadnjih desetih letih (po letih)?
- Kako so osebam pri odločanju o medicinskih posegih potrditve spolne identitete zagotovljene pravice do obveščeniosti in sodelovanja ter samostojnega odločanja o zdravljenju? Kdo in kako obvešča paciente? So njim oziroma javnosti na voljo informativni materiali? Če da, prosimo za primere.
- Kako sta v skladu z Zakonom o pacientovih pravicah osebam v postopku potrditve spolne identitete v vaši ustanovi zagotovljeni pravici do pritožbe in drugega mnenja? Prosimo za podrobnejšo razlago.
- Koliko pritožb pacientov v zvezi z medicinskimi posegi potrditve spolne identitete ste obravnavali od leta 2011 (po letih) in na kaj so se nanašale?
- Ali oziroma kako je vaša ustanova vključena v odločanje o napotitvah posameznikov – upravičencev do medicinskih posegov za potrditev spolne identitete, kritih iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, na zdravljenja v tujini (po 44.b členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju)?
- Nacionalni inštitut za javno zdravje je decembra lani na svoji spletni strani objavil slovenski prevod avstralske modifikacije mednarodne klasifikacije bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov za statistične namene - verzija 6 (MKB-10-AM, verzija 6). Ali ste seznanjeni z razlogi, zakaj NIJZ še ni objavil najnovejše mednarodne klasifikacije bolezni (MKB-11)? Kakšno je vaše stališče do tega vprašanja?

2 Postopki pravnega priznanja spola

Vprašanja o **postopkih pravnega priznanja spola** je Zagovornik poslal (po abecednem redu):

- Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ),
- Ministrstvu za notranje zadeve (MNZ) ter
- 58 upravnim enotam.

2.1 Vsebina poizvedb

MDDSZ je Zagovornik zastavil naslednja vprašanja:

- Kakšna je sestava Medresorske delovne skupine za preučitev pravne ureditve spremembe oziroma pravnega priznanja spola v Republiki Sloveniji? Kdo so njeni člani?
- Katere so naloge delovne skupine? Katere naloge je doslej opravila skupina in kakšni so morebitni dosedanja zaključki?
- Kakšna je predvidena časovnica za dokončanje dela skupine?
- Ali se skupina ukvarja tudi z vprašanjem potrditve spolne identitete⁹?
- Ali je ali bo skupina obravnavala tudi vprašanje samoopredelitve (samoidentifikacije), kot edinega pogoja za pravno priznanje spola in vprašanje nevtralnega spolnega kvalifikatorja (X), kot to kot izhaja iz Resolucija 2084 Parlamentarne skupščine sveta Evrope.¹⁰ Če je skupina do teh vprašanj že zavzela stališče, prosimo za informacijo.

MNZ je zastavil naslednja vprašanja:

- Ali ministrstvo načrtuje pripravo in objavo navodil na e-upravi o postopku za pravno priznanje spola?
- Na podlagi česa se določa krajevna pristojnost upravnih enot za postopke pravnega priznanja spola? Ali je pogoj za začetek postopka stalno prebivališče? Ali je ministrstvo upravnim enotam izdalo navodilo v zvezi s tem?
- Katera zdravstvena ustanova oz. zdravnik je, skladno s 37. členom Pravilnika, pristojen za izdajo potrdila, ki je podlaga za izdajo odločbe o spremembi spola? Kako so določene te pristojne zdravstvene ustanove oz. zdravniki? Ali je ministrstvo o tem izdalo navodilo upravnim enotam? Če da, prosimo, da nam ga posredujete.
- Katere informacije mora, skladno s 37. členom Pravilnika, vsebovati potrdilo, iz katerega je razvidno, da je oseba spremenila spol? Ali je o tem ministrstvo upravnim enotam izdalo navodilo oz. predpisalo obrazec? Če da, prosimo za izvod.
- Katere dokumente mora vsebovati popolna vloga za začetek postopka spremembe spola? Kakšen je strošek postopka spremembe spola?
- Ali je predpisan enoten obrazec, ki ga posameznik predloži upravnim enotam kot del vloge za spremembo spola? Če da, prosimo za vzorec.
- Ali je ministrstvo upravnim enotam morda izdalo posebno navodilo v zvezi z zagotavljanjem diskretnosti in zaupnosti postopkov spremembe spola?

⁹ Pojem potrditve spolne identitete označuje različne medicinske posege, ki omogočajo osebi, da preide od spola, ki ji je bil pripisan ob rojstvu, k spolu, s katerim se poistoveti, torej ki ga oseba čuti kot njej lastnega. Vključuje lahko psihološko in psihiatrično obravnavo, hormonsko terapijo in operativne posege (kot so mastektomija, histerektomija, vaginoplastika, faloplastika itd). Kot sopomenke se uporabljajo tudi izrazi potrditev spola, medicinska tranzicija, sprememba spola.

¹⁰ <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21736&lang=en>

Upravnim enotam je zastavil naslednja vprašanja:

- Na podlagi česa se določa krajevna pristojnost upravne enote za postopke pravnega priznanja spola? Ali ob začetku postopka preverite stalno prebivališče stranke?
- 37. člen Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru (v nadaljevanju: Pravilnik) določa, da je podlaga za izdajo odločbe potrdilo pristojne zdravstvene ustanove ali zdravnika, iz katerega je razvidno, da je oseba spremenila spol. Katere dokumente oziroma potrdila mora oseba na vaši upravni enoti predložiti, da izkaže spremembo spola skladno s Pravilnikom? Katere informacije mora to potrdilo vsebovati? Katera zdravstvena ustanova ali zdravnik lahko izda to potrdilo?
- Ali je predpisan enoten obrazec, ki ga posameznik predloži upravni enoti kot vlogo za spremembo spola? Če da, prosimo za vzorec.
- Ali ste sprejeli kakšne posebne ukrepe za zagotavljanje diskretnosti, zaupnosti postopkov spremembe spola na upravnih enotah (izobraževanja, interna navodila ipd.)?
- Kolikšen je strošek postopka spremembe spola na vaši upravni enoti?

3 Poizvedbe v organizacijah civilne družbe

Zagovornik je poizvedbe poslal **nevladnim organizacijam**, ki delujejo na področju varstva pravic transspolnih oseb (po abecednem redu):

- Amnesty International Slovenija,
- Društvu DIH – Enakopravni pod mavrico,
- Društvu informacijski center Legebitra,
- Društvu Parada ponosa,
- Društvu ŠKUC (sekciji Magnus in LL),
- Društvu za raznolikost identitet Kvartir,
- Slovenskemu seksološkemu društvu,
- Zavodu Koroška Pride in
- Zavodu Transfeministična iniciativa TransAkcija.

3.1 Vsebina poizvedb

Zagovornik je nevladnim organizacijam zastavil naslednja vprašanja:

- Kateri so po vaši oceni ključni izzivi oziroma težave, s katerimi se v postopkih potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola soočajo transspolni ljudje v Sloveniji? Katere sistemske rešitve bi težave odpravile?
- Katere aktivnosti ste v zadnjih letih izvajali v zvezi s sistemsko ureditvijo postopkov potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola?
- Ali ste kot predstavniki zainteresirane civilne družbe vključeni v delo Medresorske delovne skupine za preučitev pravne ureditve spremembe oziroma pravnega priznanja spola v Republiki Sloveniji pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve? Ali ste vključeni v dialog z drugimi relevantnimi deležniki v zvezi s tem vprašanjem? Če da, prosimo za vašo oceno tega sodelovanja..
- Prosimo vas za posredovanje morebitnih raziskav, študij, strokovnih člankov in podatkov o položaju in varstvu pravic transspolnih ljudi, če z njimi razpolagate

4 Poizvedbe pri akademskih ustanovah

Zagovornik je poizvedbe poslal različnim **akademskim ustanovam** (po abecednem vrstnem redu):

- v okviru Nove univerze,
 - Evropski pravni fakulteti in

- v okviru Univerze v Ljubljani;
 - Fakulteti za družbene vede,
 - Fakulteti za socialno delo,
 - Filozofski fakulteti,
 - Medicinski fakulteti,
 - Pedagoški fakulteti,
 - Pravni fakulteti;

- v okviru Univerze v Mariboru:
 - Medicinski fakulteti,
 - Pedagoški fakulteti,
 - Pravni fakulteti;

- v okviru Univerze v Novi Gorici
 - Fakulteti za humanistiko;

- v okviru Univerze na Primorskem
 - Fakulteti za humanistične študije,
 - Pedagoški fakulteti,
 - Znanstveno-raziskovalnemu središču Koper;

4.1 Vsebina poizvedb

Zagovornik je akademskim ustanovam zastavil naslednja vprašanja:

- Ali se vaša institucija oziroma kdo od vaših zaposlenih raziskovalno ali na ekspertni ravni ukvarja z vprašanji potrditve spolne identitete in pravnega priznanja spola? Če da, prosimo za natančnejšo informacijo.
- Ali je kdo od vaših zaposlenih vključen v delo Medresorske delovne skupine za preučitev pravne ureditve spremembe oziroma pravnega priznanja spola v Republiki Sloveniji, pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve? Ali je kdo od vaših zaposlenih vključen v dialog z drugimi relevantnimi deležniki v zvezi s to temo? Če da, prosimo za opis.
- Prosimo vas za posredovanje morebitnih raziskav, študij, analiz, strokovnih člankov in podatkov o položaju in varstvu pravic transspolnih ljudi, če ste se s to tematiko raziskovalno ukvarjali.

5 Poizvedbe pri drugih organih za enakost

Zagovornik je poizvedbe glede urejanja pravic transspolnih oseb poslal tudi **organom za enakost**¹¹ v nekaterih drugih državah, in sicer (po abecednem redu držav):

- Varuhinji enakosti spolov na Hrvaško,
- Nacionalni komisiji za promocijo enakosti na Malto,
- Zvezni antidiskriminacijski agenciji v Nemčiji,
- Varuhu enakosti in antidiskriminacije na Norveško,
- Komisarki za zaščito enakosti v Srbijo.

5.1 Vsebina poizvedb

V poizvedbi je Zagovornik tujim organom za enakost zastavil naslednja vprašanja:

- Kako so v vaši državi urejeni postopki za spremembo spola? Katere medicinske postopke (operacije, terapije, posege) krije javno zdravstveno zavarovanje?
- Ali transspolne osebe za dostop do postopkov za spremembo spola, ki jih krije javno (ali zasebno) zdravstveno zavarovanje, potrebujejo zdravniško diagnozo duševne bolezni? Ali je transspolnost v vaši državi še vedno patološka? Katera revizija Mednarodne klasifikacije bolezni (ICD) se uporablja za razvrstitev spolne disforije?
- Ali transspolna oseba potrebuje kakršnokoli diagnozo, zdravstveni dokument, potrdilo ali izjavo zdravstvenih organov za dostop do postopka pravnega priznanja spola?
- Ali ste kdaj v okviru spremembe spola in postopkov pravnega priznanja spola analizirali stanje človekovih pravic in diskriminacije transspolnih oseb v vaši državi? Katera so bila ključna vprašanja ter kakšne so bile vaše ugotovitve in zaključki?

¹¹ Zakonodaja EU je leta 2000 (z direktivo o enakosti ras) uvedla zahtevo po imenovanju organov za spodbujanje enakosti. Posledično danes nacionalni organi za enakost delujejo v večini evropskih držav in presegajo države članice EU. Vir: <https://equineteurope.org/what-are-equality-bodies/standards-for-equality-bodies/>